

New Media in Information seeking behavior of Islamic Science Researches: A Case Study on Seminary

Zohre Eftekhar *

PhD student of Knowledge and Information Sciences, Payame Noor University; Iran.

Soraya Ziaei

PhD in Knowledge and Information Sciences, Assistant Professor; Payame Noor University; Iran.

Hadi Sharif Moghaddam

PhD in Knowledge and Information Sciences, Professor; Payame Noor University; Iran.

Abstract

This paper aims to survey the method of Selecting subject to coping with Information Resources based on the Ellis model in Seminary base on new media, study 323 Students in Fars and Bushehr Province. The method of this study is a survey with analytical approach. Data collection tools in this study was questionnaire and in order to assess validity (content), and the questionnaire reliability was obtained by Cronbach alpha. Sampling is purposeful; Descriptive and analytical statistical methods such as Spearman's correlation coefficient, Kruskal-Wallis and Friedman tests were utilized. prying mind (2/6), reviewing of information resources (3/13), Sites in the Internet related to subjects or social networks (3/92), Using online databases or weblogs (3/48), Authority (3/7), Studying abstract (2/48), is so important for seminary students. The results showed that Students of Seminary selected different methods base on new media that selected by research population for Selecting subject to coping with Information Resources and its not based on the Ellis Model.

Keywords: New Media, Ellis Model, Information seeking behavior, Seminary, Fars and Bushehr province

* Corresponding Author: zohre_eftekhar@yahoo.com

How to Cite: Eftekhar, Z., Ziaei, S., Sharif Moghaddam, H. (2022). New Media in Information seeking behavior of Islamic Science Researches: A Case Study on Seminary, *Journal of New Media Studies*, 8(29), 365-394.

رسانه‌های نوین در اطلاع‌یابی پژوهش‌های علوم اسلامی: مورد پژوهی در حوزه‌های علمیه

- زهرة افتخار * دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
- ثریا ضیایی استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
- هادی شریف مقدم استاد گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

چکیده

این مقاله باهدف بررسی تأثیر رسانه‌های نوین در اطلاع‌یابی، بر مبنای مدل آلیس در حوزه‌های علمیه، به مطالعه ۳۲۳ طلبه استان فارس و استان بوشهر می‌پردازد. روش تحقیق به کاررفته، پیمایشی، روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای، و گردآوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه است. برای سنجش روایی، از روایی صوری و برای تعیین پایایی، از ضریب آلفای کرنباخ استفاده گردید. داده‌ها با استفاده از روش‌های آمار استنباطی و آزمون‌های نا پارامتریک (آزمون فریدمن و ویل کاکسون) تجزیه و تحلیل گردید. بررسی منابع اطلاعاتی (۳/۱۳)، مرور سایت‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی مرتبط با موضوع (۳/۹۲)، استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی (۳/۴۸)، مطالعه چکیده یا خلاصه مقاله یا کتاب (۲/۴۸)، به ترتیب جهت تشخیص نیاز اطلاعاتی، شناسایی، جستجو، رویارویی با منابع اطلاعاتی، توسط طلاب در اولویت اول قرار می‌گیرند. نتایج این تحقیق حاکی از آن است که طلاب حوزه‌های علمیه استان فارس و استان بوشهر با توجه به نقش رسانه‌های نوین از مدل استاندارد رفتار اطلاع‌یابی تبعیت نکرده و میزان پیروی پاسخگویان از مراحل رفتار اطلاع‌یابی مناسب کم است.

کلیدواژه‌ها: رسانه‌های نوین، مدل آلیس، اطلاع‌یابی، حوزه علمیه، استان فارس، استان بوشهر.

مقدمه

ابزارهای نوین ارتباطی از اواخر دهه ۱۳۷۰ در ایران روند عمومی شدن خود را طی کردند. در دهه ۱۳۸۰، تأثیراتی که این ابزارهای ارتباطی بر رسانه‌های سنتی ایران داشتند، به‌خوبی مشهود بود (باستانی، خانیکی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۱). با ورود به عصر اطلاعات و استفاده از رسانه‌های نوین، در بیشتر حوزه‌های علمیه شاهد تحولات تکنولوژیکی گوناگونی هستیم. رسانه‌های نوین یکی از مهم‌ترین دستاوردهای انقلاب ارتباطات (طاهریان و همکاران، ۱۳۹۷)، مشتمل بر گروهی از برنامه‌های کاربردی مبتنی بر اینترنت است که بر پایه فنی و ایدئولوژیکی وب ۲ ایجاد شده است و امکان مبادله محتوای تولیدشده توسط کاربران (Colomo Palacios et al., 2013) را بدون هیچ محدودیت زمانی و جغرافیایی (Lange Faria & Elliot, 2012) امکان‌پذیر می‌سازد. اینترنت به‌مثابه رسانه جدید و یکی از مهم‌ترین دستاوردهای انقلاب ارتباطات در قرن حاضر می‌باشد (طاهریان، دلاور و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۵۴). گسترش رسانه‌های نوین که شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌های موبایل پایه، به‌روز شده‌ترین نسخه این نسل رسانه‌ها هستند و همچنین توسعه خدمات آنلاین و تسهیل دسترسی به اینترنت پر سرعت برای کاربران، باعث شده که اثرگذاری این رسانه‌ها بر روند تحولات اجتماعی و پیشبرد طرح‌های توسعه ملی در کشورها افزایش چشمگیری داشته باشد (فرقانی، شمسایی نیا، ۱۳۹۶: ۲۲۲).

تحولات ایجادشده در نظام آموزشی حوزه‌های علمیه و همچنین تغییرات ایجادشده در سبک زندگی در جامعه و نیز دگرذیسی ارزش‌ها (حسینی جلی، ۱۳۹۷: ۱۰۷)، بر رفتار اطلاع‌یابی طلاب تأثیر گذاشته است. با توجه به سرمایه‌گذاری‌هایی که در جهت ایجاد و توسعه زیرساخت‌های اطلاعاتی و تأمین منابع علمی صورت می‌گیرد، این پیش‌فرض وجود دارد که به خاطر سبک زندگی اقشار مختلف مردم و همچنین شیوه‌های نامناسب رفتارهای اطلاع‌یابی، از هزینه‌های انجام‌شده به‌درستی بهره‌گیری نشود. به‌طورکلی، رفتارهای اطلاع‌یابی استفاده‌کنندگان امروزه به دلیل پیشرفت‌های لحظه‌ای در فناوری‌های اطلاعاتی نوین و همچنین نیاز استفاده‌کنندگان برای روزآمدسازی اطلاعات موردنیاز حائز اهمیت

بوده و در سطح آموزش عالی به‌ویژه در حوزه‌های علمیه جامعه‌پذیر شده است (سلاجقه ۱۳۸۴؛ رحیمی سجاسی و محمدیان، ۱۳۹۷: ۱۸۴). با توجه به این مسئله که طلاب حوزه‌های علمیه در جوامع سنتی مشغول به فعالیت هستند، شناخت رفتار اطلاع‌یابی آن‌ها می‌تواند در ارائه خدمات به آن‌ها جهت انجام کارهای پژوهشی کمک به سزایی داشته باشد. (افتخار ۱۳۹۱) (افتخار و ضیایی، ۱۳۹۵: ۹۹۱).

این مقاله باهدف بررسی تأثیر رسانه‌های نوین در اطلاع‌یابی، بر مبنای مدل آلیس نگاشته شده است.

آلیس الگوهای رفتار اطلاع‌یابی دانشگاهی را بررسی کرد. او به‌جای «مراحل» اطلاع‌یابی ترجیحاً اصطلاح «ویژگی» را به کار می‌برد. آلیس ابتدا به شناسایی ویژگی‌های مشترک رفتار اطلاع‌یابی پژوهشگران در علوم اجتماعی پرداخت و مدلی با ۶ ویژگی عمومی عرضه کرد. سپس با مطالعه رفتار پژوهشگران دانشگاهی حوزه علوم، این مدل مورد پالایش قرار گرفت و رده‌ها یا رده‌های فرعی و ارسی و اتمام به آن اضافه شد (Ellis 1993, 469). از نظر آلیس، هر الگوی خاص را می‌توان برحسب ویژگی‌های این الگو توصیف کرد. ویژگی‌های این الگو به شرح زیر است: آغاز، پیوند یابی، تورق، تمایز یابی، نظارت، استخراج، تأیید و اتمام.

در این پژوهش ویژگی آغاز در مدل آلیس با مرحله تشخیص نیاز اطلاعاتی، ویژگی پیوند یابی در مدل آلیس با مرحله شناسایی منابع اطلاعاتی، ویژگی تورق در مدل آلیس را با مرحله جستجو در منابع اطلاعاتی، ویژگی تمایز یابی در مدل آلیس را با مرحله رویارویی با منابع اطلاعاتی در نظر گرفته شده است.

بررسی نقش رسانه‌های نوین در رفتار اطلاع‌یابی طلاب حوزه‌های علمیه، در فرآیند پژوهش‌های علوم اسلامی است. بر این اساس هدف کلی پژوهش، بررسی عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌یابی است و اهداف جزئی شامل شناخت نقش رسانه‌های نوین در رفتار اطلاع‌یابی، شناخت نقش اساتید در رفتار اطلاع‌یابی، شناخت نقش منابع اطلاعاتی اشاعه

شده با استفاده از فناوری‌های نوین، شناخت تأثیر پیاده‌سازی مدل آلیس با تأکید بر استفاده از رسانه‌های نوین می‌باشد.

فرضیه‌های این پژوهش به شرح ذیل است.

● فرضیه اول: طلاب حوزه‌های علمیه استان‌های فارس و بوشهر با تأکید بر استفاده از رسانه‌های نوین و از طریق بررسی منابع اطلاعاتی نیازهای اطلاعاتی خود را جهت انجام پژوهش تشخیص می‌دهند.

● فرضیه دوم: طلاب حوزه‌های علمیه استان‌های فارس و بوشهر با استفاده از رسانه‌های نوین و از طریق مرور وب سایت‌های و شبکه‌های اجتماعی، منابع اطلاعاتی موردنیاز برای پژوهش را شناسایی می‌کنند.

● فرضیه سوم: با توجه به اهمیت استفاده از رسانه‌های نوین طلاب حوزه‌های علمیه استان‌های فارس و بوشهر با استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی علمی منابع اطلاعاتی را جستجو می‌کنند.

● فرضیه چهارم: طلاب حوزه‌های علمیه استان‌های فارس و بوشهر از طریق استفاده از رسانه‌های نوین و مطالعه چکیده، خلاصه مقاله و یا کتاب از منابع اطلاعاتی استفاده می‌کنند.

مبانی نظری و مطالعات پیشین

پیشرفت فناوری و امکان‌پذیر شدن تبادل اطلاعات و برقراری ارتباط از طریق اینترنت، تاندازه‌ای است که بر روابط بین کشورها نیز تأثیرگذار بوده و تأثیر خود را بر دیپلماسی عمومی نیز بر جای گذاشت و منجر به شکل‌گیری شاخه‌ای مهم از دیپلماسی عمومی موسوم به سایبر دیپلماسی یا دیپلماسی دیجیتال گردید (حاج زرگریاشی، موحیدیان، ۱۳۹۷: ۷۳). علاوه بر این، پیشرفت فناوری موجب شکل‌گیری رویکردهای جدیدی از دسترسی یا اشاعه اطلاعات شده است که به‌عنوان نمونه می‌توان به دیتا ژورنالیسم (سلیمی، سلطانی فر، ۱۳۹۵: ۸۳)، یا ابر پیوند (طالیبیان، خانیکی، ۱۳۹۶: ۱۱)، و یا استفاده از رسانه‌های نوین در

راستای تبلیغات انتخابات ریاست جمهوری (مهدی زاده طالشی، خالدیان، ۱۳۹۶: ۱۹؛ عقیلی، روشندل اربطانی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۹۱) اشاره کرد.

پژوهش‌های اساسی و بنیادی در قلمرو رفتار اطلاع‌یابی بیشتر بر مدل‌های ارائه شده توسط دانشمندان استوار است. بلکین (۱۹۸۲) رویکرد شناختی را با تمرکز بر بیان مسئله بیان نمود و نیاز به اطلاعات را نتیجه «ناهمگونی در وضعیت علمی» افراد دانست. تیلور (۱۹۸۶) در مدل اطلاع‌یابی خود کاربر را مرکز توجه خود قرارداد. او بر درک نظام از نیاز مصرف‌کننده و میزان اطلاعاتی که کاربر از نظام اطلاعاتی دریافت می‌کند. آلیس الگوهای رفتار اطلاع‌یابی دانشگاهی را بررسی کرد. او به جای «مراحل» اطلاع‌یابی ترجیحاً اصطلاح «ویژگی» را به کار می‌برد (Järvelin & Wilson, 2003: 7). ویلسون (۱۹۹۷) نقطه عطف تمامی پژوهش‌ها تا آن زمان بود. ویلسون بر این باور است که رفتار اطلاع‌یابی می‌تواند به عنوان رفتاری هدفمند در نظر گرفته شود (Chowdhury, 2004).

آلیس الگوهای رفتار اطلاع‌یابی دانشگاهی را بررسی کرد. او به جای «مراحل» اطلاع‌یابی ترجیحاً اصطلاح «ویژگی» را به کار می‌برد (Järvelin, Wilson: 2003). آلیس ابتدا به شناسایی ویژگی‌های مشترک رفتار اطلاع‌یابی پژوهشگران در علوم اجتماعی پرداخت و مدلی با ۶ ویژگی عمومی عرضه کرد. سپس با مطالعه رفتار پژوهشگران دانشگاهی حوزه علوم، این مدل مورد پالایش قرار گرفت و رده‌ها یا رده‌های فرعی واری و اتمام به آن اضافه شد (Ellis, 1993: 469). از نظر آلیس، هر الگوی خاص را می‌توان بر حسب ویژگی‌های این الگو توصیف کرد. ویژگی‌های این الگو به شرح زیر است:

۱. آغاز: شامل فعالیت‌های اولیه جستجوی اطلاعات نظیر شناسایی منابعی که ممکن است به عنوان نقطه شروع چرخه پژوهش به شمار آید. این منابع ممکن است همکاران، دوستان و افراد برجسته، مرور پیشینه‌ها، فهرست‌های پیوسته، نمایه‌نامه‌ها و چکیده‌نامه‌ها باشد. معمولاً در ابتدای هر پژوهشی و برای دسترسی به موضوع جدید این اقدام‌ها صورت می‌پذیرد. اغلب، جستجو با منابع مزبور شروع می‌شود؛ اما برخی از پژوهشگران بر مبنای اطلاعات

شخصی خویش کار را آغاز می‌کنند. در این مرحله، پژوهشگر بندرت به کتابخانه مراجعه می‌کند، بلکه بیشتر به شناسایی و جایابی منابع اطلاعاتی می‌پردازد (Meho, Tibbo: 2003) به‌طور کلی، به هنگام شروع یک پژوهش جدید، جستجوی اولیه معمولاً از طریق جستجو همراه با فعالیت‌های ارتباطی شروع می‌شود.

در هر پژوهش و یا برای پاسخگویی به هر نیاز اطلاعاتی، اولین قدم شناسایی منابع اطلاعاتی است که می‌تواند پاسخگوی نیاز باشد، یا شناسایی کلی زمینه موردنظر برای اطلاع از وجود اطلاعاتی در آن زمینه، شناخت پیشینه موضوع و اهمیت آن. در این مدل نیز به همین مسئله توجه شده و اولین گام، مرحله شناخت و اطلاع از منابع است که مرحله آغازین نام گرفته است. منابع یافت شده ممکن است به منابع دیگری ارجاع دهند که ادامه این کار به پیوندیابی منجر می‌شود (Choo, Detlor, Turnbull, 2000: 125).

۲. پیوندیابی^۱: منظور ردیابی منابع معتبر مورد استناد در پانویس‌ها یا ارجاعات منابع و به بیان دیگر ایجاد شبکه استنادی میان منابع است. پیوندیابی اغلب به‌منظور شناسایی منابع جدید اطلاعات یا نیازهای اطلاعاتی جدید و ارضای این نیازها مورد استفاده قرار می‌گیرد. پیوندیابی معمولاً از طریق دنبال کردن ارجاعات به‌دست‌آمده از مطالعه و تماس‌های شخصی به انجام می‌رسد. البته، برخی از افراد از نمایه‌نامه‌های استنادی مانند نمایه‌نامه استنادی علوم و نمایه‌نامه استنادی علوم اجتماعی نیز استفاده می‌کنند. ارجاعات متون مورد مطالعه، به‌ویژه متون معتبر و برجسته، شاید سودمندترین منابع برای حوزه مورد پژوهش باشد. نمایه‌نامه‌های استنادی، ابزارهای بسیار مناسبی برای شناسایی و بازیابی مقالات و منابع مرتبط حوزه موضوعی مورد مطالعه هستند.

تصمیم به پیگیری استنادها، به عواملی نظیر ربط موضوعی آن‌ها، اهمیتشان در پژوهش موردنظر، شهرت یا هویت پدیدآورنده، تازگی، شهرت ناشر، هزینه، بسامد استنادها و زمان لازم برای مکان‌یابی اطلاعات و منابع بستگی دارد. سایر عوامل مؤثر در این زمینه عبارت‌اند از: غریزه، ماهیت استناد، توصیه همکاران، منتقدان و ویراستاران. بخش

مهمی از منابع اصلی از طریق شبکه استنادی، شناسایی می‌شود (Meho, Tibbo: 2003). در کار پژوهش، پس از شناسایی اولیه چند منبع عمده، معمولاً پژوهشگر منابع و ارجاعات آن‌ها را دنبال می‌کند تا از آن طریق به منابع بیشتری در حوزه مورد نظر دست یابد. به همین منظور منابع ردیف دومی نیز تهیه شده است که مهم‌ترین آن‌ها نمایه‌نامه‌های استنادی علوم و علوم اجتماعی است. این منابع، استنادهایی به منابع معتبر را ارائه می‌دهند و از پر استفاده‌ترین منابع ردیف دوم به شمار می‌آیند. پیگیری ارجاعات منابع، هم در محیطی دستی و هم در محیط ماشینی میسر است؛ ولی در محیط‌های ماشینی این کار بسیار ساده‌تر و سریع شکل می‌گیرد.

۳. تورق^۱ (مرور): این کار، نوعی جستجوی نیمه هدایت شده یا نیمه ساخت‌مند است. تورق منابع ردیف اول و دوم به‌عنوان یک فعالیت مهم اطلاع‌یابی تلقی می‌شود که تمام پژوهشگران در مقطعی از پژوهش وارد آن می‌شوند. دو نوع تورق عمده شناسایی شده است: (۱) ملاحظه شماره‌های تازه منتشر شده مجلات و فهرست مطالب کتاب‌های مربوط، و (۲) بررسی فهرست‌های پیوسته، نمایه‌نامه‌ها، منابع وب و ارجاعات بازیابی شده و یا خواندن آن‌ها.

این مرحله نیز یکی از مراحل است که تمامی افرادی که درگیر فعالیت پژوهشی هستند و نیازهای اطلاعاتی دارند، وارد آن می‌شوند. البته، برخی از پژوهشگران به خاطر محدودیت‌های زمانی و مالی و همچنین سایر محدودیت‌ها، زحمت این کار را به دوستان، همکاران و دانشجویان خود واگذار می‌کنند و از آن طریق از تازه‌ترین اطلاعات مطلع می‌شوند؛ چون حجم این اطلاعات چنان زیاد است که احتمالاً کمتر کسی به‌تنهایی می‌تواند از عهده بررسی آن‌ها برآید.

۴. تمایز یابی^۲: شامل استفاده از تفاوت‌های مشهود در منابع اطلاعاتی به‌عنوان راهی برای پالایش میزان اطلاعات به‌دست آمده است. منظور از تمایز یابی، فعالیت‌هایی است که به

---

1. Browsing

2. Differentiating

هنگام ارزشیابی اطلاعات، براساس کیفیت، ماهیت، اهمیت نسبی و سودمندی آن به‌عنوان روش پالایش میزان و ماهیت اطلاعات به‌دست‌آمده، مبنای قضاوت جستجوگر قرار می‌گیرد.

۵. نظارت^۱: عبارت است از روزآمد نگهداشتن اطلاعات خود از طریق جستجوی آگاهی‌رسانی جاری در حوزه موردپژوهش. به بیانی دیگر، آگاهی از پیشرفت‌های یک حوزه با پیگیری منظم مآخذ خاص (یعنی مجله‌های هسته، روزنامه‌ها، کنفرانس‌ها، مجله‌های عمومی، کتاب‌ها و فهرست‌ها) است.

ویژگی نظارت انجام فعالیت‌های آگاهی‌بخش از توسعه پژوهش‌ها در موضوع موردعلاقه، از طریق پیگیری و تعامل با منابع خاصی است. برای حفظ روزآمدی، هم از منابع رسمی و هم از منابع غیررسمی استفاده می‌شود. منابع رسمی مثل مجله‌ها، مجموعه مقاله‌های کنفرانس‌ها، مقاله‌های روزنامه‌ها، نقدهای کتاب، آگهی‌ها و فهرست‌های ناشران، گروه‌های بحث و منابع وب. منابع غیررسمی شامل تعامل‌های شخصی با همکاران، دوستان و دانشجویان یا مبادلات شخصی از طریق پست الکترونیکی است.

۶. استخراج^۲: شامل شناسایی منابع اطلاعاتی مربوط است. درواقع، بررسی دقیق و گزینشی منابع اطلاعاتی و شناسایی مطالب مرتبط را در برمی‌گیرد. لاکمن در پژوهشی، دو نوع فعالیت استخراج را شناسایی کرد: فعالیت‌های انجام‌شده در منابع «مستقیم» (شامل کتاب‌ها، مقاله‌ها و مجله‌ها) و فعالیت‌های انجام‌شده در منابع غیرمستقیم (شامل کتابشناسی‌ها، نمایه‌نامه‌ها، چکیده‌نامه‌ها و فهرست‌های پیوسته (Meho, Tibbo: 2003)).

۷. تأیید^۳: یعنی بررسی صحت اطلاعات. ویژگی واریسی انجام فعالیت‌های مربوط به بررسی درستی اطلاعات پیدا شده است چون ممکن است اطلاعات جنبه سیاسی داشته یا از

---

1. Monitoring
2. Extracting
3. Verifying

مآخذ سیاسی و از گروه‌های نژادی، مذهبی و قومی به دست آمده باشد که در آن صورت احتمال انحراف یا سوگیری در آن زیاد است. پس باید از درستی و دقت اطلاعات به طور کامل اطمینان یافت و بعد آن را به کار بست. برای اطمینان از درستی و صحت اطلاعات، می‌توان از دوستان و همکاران سؤال کرد و با بررسی منابع رسمی و کسب اطلاعات از منابع متفاوت و مقایسه آن‌ها با همدیگر، به میزان صحت آن پی برد.

۸. اتمام: یعنی جمع‌بندی تمام مطالب از طریق یک جستجوی نهایی. به طور کلی، آلیس تمامی جنبه‌های رفتار اطلاع‌یابی را به خوبی مورد بررسی قرار داده است. این الگو، نمونه بسیار خوبی از رفتار اطلاع‌یابی کامل است که حتی می‌توان آن را در محیط‌های جدید به کاربرد و گسترش داد.

نقطه قوت مدل آلیس در این است که براساس پژوهش‌های تجربی بنا شده و در مطالعات پی‌درپی مورد آزمون قرار گرفته است. از نظر آلیس، «روابط مفصل و تعامل این ویژگی‌های در هر الگوی اطلاع‌یابی خاص، به شرایط ویژه فعالیت‌های اطلاع‌یابی فرد در نظر گرفته شده در آن مقطع زمانی خاص، بستگی خواهد داشت».

از طریق ویژگی‌های مدل آلیس، می‌توان هرگونه فعالیت اطلاع‌یابی را توصیف کرد. در واقع آن‌ها به قدری کلی‌اند که در موقعیت‌های زیادی امکان کاربرد دارند. اگر کسی بخواهد رفتار اطلاع‌یابی را مثلاً از نظر وظایف شغلی افراد یا از نظر دانش آن‌ها تشریح کند، این ویژگی‌های ناقص هستند چون آشکارا به این عوامل سبب‌شونده خارجی وابسته نیستند. از سویی، شاید مدل آلیس به طور غیرمستقیم ابزاری برای توضیح چگونگی رفتار اطلاع‌یابی باشد. چشم‌پوشی از تفاوت‌های موجود در هر «ویژگی» و در موقعیت‌های متفاوت، با وارد کردن افراد مختلف در طرح‌های پژوهشی متوالی امکان‌پذیر است. برای نمونه، ممکن است مشخص شود برخی اشخاص در بعضی نقش‌ها کمتر یا بیشتر از دیگران درگیر ویژگی «نظارت» می‌شوند. این امر ممکن است به بررسی عوامل مسبب این تفاوت‌ها منجر شود (Järvelin, Wilson: 2003). دسته‌بندی رفتارها در این مدل،

نشان‌دهنده فرایندی یک‌سویه برای اطلاع‌یابی است. علاوه بر آن، اهمیت و دامنه هر رفتار در یک جستجوی معین متغیر و وابسته به موقعیت است. در عمل، بروز رفتارها ممکن است تکراری نیز باشد و معمولاً نیز چنین است (Eftekhar, Hayati: 2016).

از جمله مشکلات مورد اشاره در بررسی رفتار اطلاع‌یابی با توجه به استفاده از رسانه‌های نوین، می‌توان به مشکلاتی در استفاده از منابع، سرعت پایین اینترنت، عدم آگاهی از مهارت‌های جستجوی اطلاعات، اطلاعات ناقص در منابع که منبث از تغییر محیط فناوری اطلاعات و ارتباطات است (Kadli, 2011)، روزآمد نبودن منابع موجود، قطع اشتراک مجلات و پایگاه‌های الکترونیکی از طرف دانشگاه (Waqas Javed, Bhatti, 2011: 363) اشاره نمود.

در سال‌های اخیر، بررسی رفتار اطلاع‌یابی به گروه‌های خاص کشیده شد. از آنجا که کلیسا در جامعه آمریکایی اغلب به‌عنوان یک منبع حمایت‌کننده از آفریقایی‌ها است، مطالعه وایت ۱ (۲۰۱۴) در کلیساهای محلی انجام شد. در پژوهش او، تغییر در فعالیت‌های ورزشی، به‌عنوان ابزار ارزیابی برای به دست آوردن اطلاعاتی در خصوص نگرش نسبت به فعالیت‌های فیزیکی استفاده شود (White, 2014).

محیط استفاده از اطلاعات ۲ روحانیون کاتولیک از نظر دانکاسا ۳ (۲۰۱۵) شامل چهار عنصر است: (۱) موقعیت جغرافیایی و فرهنگ، (۲) شخص روحانی، (۳) نیاز اطلاعاتی و (۴) منابع استفاده از اطلاعات. مطالعات نشان داد؛ میان آن گروه از روحانیون کاتولیکی که فرهنگ و وضعیت مذهبی مشترکی دارند، در مقایسه با بقیه افراد در جستجوی اطلاعات موفق‌تر هستند (Dankasa, 2015).

افزون بر پژوهش‌های انجام‌شده در محیط‌های مذهبی برخی از مطالعات به بررسی نیازهای اطلاع‌یابی در دانشگاه‌ها پرداخته‌اند. در همین راستا؛ رویارویی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد شیراز با منابع اطلاعاتی (Eftekhar & Hayati, 2016: 9) نشان داد، مرور سایت‌های اینترنتی مرتبط با موضوع، استفاده از استنادهای الکترونیکی

---

1. White
2. Information Use Environment (IUE)
3. Dankasa

روی وب، توسط دانشجویان مورد استفاده قرار می‌گیرد. عامل انسانی نیز همواره منبعی مهم برای کسب اطلاعات بوده است. به این صورت که دانشجویان ترجیح می‌دهند از استادان (George et al, 2006; Kuhlthau, 1991: 361) برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود بهره ببرند. کرینز، مادون و فالتون (۲۰۰۴) دریافتند که رفتار اطلاع‌یابی استادان بر رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان تأثیر دارد. همکلاسی‌ها، دوستان و کارکنان کتابخانه (جرج، برایت، هرلبرت، لینک، سینت کلیر و آستین ۲۰۰۶، ۱) دانشجویان را در پیدا کردن منابع راهنمایی می‌کنند. افتخار (۲۰۱۸) بر این باور است که در قرن نوزدهم حوزه رفتار اطلاع‌یابی شاهد چهار جهش مهم بوده است. این چهار جهش در بازه زمانی ۱۹۸۹ تا ۲۰۰۰ و به ترتیب در سال ۱۹۸۹، ۱۹۹۳، ۱۹۹۸ و ۲۰۰۰ روی داده است. همچنین شکل‌گیری رفتار اطلاع‌یابی را تا حدی تحت تأثیر آثاری در زمینه‌های رشته‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی و مدیریت می‌داند (Efekhar, 2019).

از آنجایی که تجربه کاربران از کاربری دستگاه‌های دیجیتال همراه، تجربه متناقض‌گونه احساس خشنودی و ناخشنودی هم‌زمان است (ذکایی، نزاکتی رضاپور، ۱۳۹۷: ۷۵)، استفاده از رسانه‌های نوین، علاوه بر فرصت‌هایی که برای کاربران ایجاد کرده است، بعضاً کاربران را با تهدیدهایی روبرو می‌کند. انتشار بدون محدودیت هرگونه اطلاعات و فارغ از دروازه بانی در این شبکه‌ها به بروز تعارضات در فضای اجتماعی و سیاسی دامن زده و این مسئله مهمی است که باید به آن توجه شود (فاضلی، سلطانی فر، ۱۳۹۶: ۱۱). از آنجاکه فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی در دهه اخیر بشدت جای خود را بین افراد خانواده‌ها و به‌ویژه جوانان باز کرده است (فرقانی، مهاجری، ۱۳۹۷: ۲۶۹)، همین مسئله موجب اهمیت نظارت والدین بر استفاده از فناوری‌های نوین به‌ویژه مصرف بازی‌های ویدئویی فرزندان و ضرورت ایجاد نظام رتبه‌بندی (مهرابی، دهقان، ۱۳۹۶: ۳) و جلوگیری از تأثیرات نامطلوب این دسته از بازی‌ها (عزیزی، اتابک و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۳۱) می‌شود.

بررسی پژوهش‌های داخلی و خارجی مبین این است که باوجود پژوهش‌های بسیار در قلمرو وجود فناوری‌های نوین و تأثیر آن بر رفتار اطلاع‌یابی، این پژوهش‌ها در بافت دانشگاهی است، در نتیجه پژوهشی در خصوص رفتار اطلاع‌یابی طلبه‌ها در حوزه‌های علمیه مشاهده نگردید. لذا پرداختن به پژوهش حاضر، به‌نوعی خلاقیت و نوآوری در جامعه آماری است که منصوریان (۱۳۹۳) از آن به‌عنوان اصالت جغرافیایی یاد می‌کند. در همین راستا، پژوهش حاضر درصدد برآمد تا رفتار اطلاع‌یابی طلاب حوزه‌های علمیه را باوجود استفاده از رسانه‌های نوین بررسی کند.

روش پژوهش

نوع این پژوهش کاربردی و روش پیمایشی برای بررسی رفتارهای اطلاع‌یابی با استفاده از رسانه‌های نوین مورد استفاده قرار گرفت. بررسی رفتار اطلاع‌یابی طلاب حوزه‌های علمیه خواهران در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ در سطح استان‌های فارس و بوشهر انجام شد. کل جامعه طلاب حوزه‌های علمیه خواهران استان‌های فارس و بوشهر در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴، ۴۰۳۷ نفر بود؛ که از این تعداد ۲۷۰۸ طلبه در استان فارس و ۱۳۶۵ طلبه در استان بوشهر مشغول به تحصیل بودند. حجم نمونه بر اساس روش نمونه‌گیری کوکران، برای استان فارس ۲۱۵ نفر و برای استان بوشهر ۱۰۸ نفر بود. برای تعیین افراد نمونه از روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای استفاده شده است. بدین ترتیب که ابتدا سهم هریک از استان‌های فارس و بوشهر از حجم نمونه با توجه به سهم آن‌ها از کل جامعه آماری تعیین شد و سپس سهم طلاب در هریک از حوزه‌های علمیه از حجم نمونه در هریک از استان‌ها مشخص و سپس بر اساس نمونه‌گیری ساده افراد نمونه در هریک از حوزه‌های علمیه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌های این پژوهش پرسشنامه محقق ساخته است که در دو بخش شامل ۶ پرسش باز و ۲۶ پرسش بسته مربوط به رفتار اطلاع‌یابی طراحی شد. روایی صورتی پرسشنامه توسط متخصصان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. برای تعیین پایایی از ضریب آلفای کربناخ استفاده گردید. نتایج حاصل از آزمون پایایی حاکی از آن است که ضرایب آلفای کربناخ حاصل از این

آزمون‌ها از ۶۸۴ تا ۷۵۴/ که همگی در حد مناسبی بوده و نمایانگر پایایی مورد قبولی برای استفاده از ابزار پژوهش است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار SPSS به رایانه انتقال یافت. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی انجام پذیرفت. در بخش آمار توصیفی با استفاده از جدول فراوانی و شاخص‌هایی نظیر حداقل، حداکثر، میانگین و انحراف معیار داده‌ها توصیف شد و در بخش دوم با استفاده از آزمون‌های نا پارامتریک، (آزمون فریدمن و ویل کاکسون) فرضیه‌های پژوهش آزمون شد.

یافته‌ها

در این تحقیق رفتار اطلاع‌یابی طلاب در حوزه‌های علمیه استان‌های فارس و بوشهر با استفاده از رسانه‌های نوین، بر اساس متغیرهای روش‌های تشخیص نیاز اطلاعاتی، شناسایی منابع اطلاعاتی، جستجو در منابع اطلاعاتی، و رویارویی با منابع اطلاعاتی بر مبنای مدل آلیس مورد بررسی قرار گرفت. از نظر آلیس، هر الگوی خاص را می‌توان بر حسب ویژگی‌های این الگو توصیف کرد. در این پژوهش ویژگی آغاز در مدل آلیس با مرحله تشخیص نیاز اطلاعاتی، ویژگی پیوند یابی در مدل آلیس با مرحله شناسایی منابع اطلاعاتی، ویژگی توریق در مدل آلیس را با مرحله جستجو در منابع اطلاعاتی، ویژگی تمایزیابی در مدل آلیس را با مرحله رویارویی با منابع اطلاعاتی در نظر گرفته شد. با توجه به اینکه متغیرهای موجود در تحقیق، در سطح سنجش، ترتیبی هستند بنابراین برای آزمون این فرضیه‌ها باید از آزمون نا پارامتریک فریدمن و آزمون تکمیلی ویل کاکسون برای مقایسه زوجی استفاده نمود.

فرضیه اول. طلاب حوزه‌های علمیه استان‌های فارس و بوشهر با تأکید بر رسانه‌های نوین و از طریق بررسی منابع اطلاعاتی نیازهای اطلاعاتی خود را جهت انجام پژوهش تشخیص می‌دهند.

میانگین نمره پاسخگویان از روش بررسی منابع اطلاعاتی جهت تشخیص نیازهای اطلاعاتی ۳/۱۹ است که بیش از سایر روش‌های هست. نتایج حاصل از آزمون فریدمن

نشان می‌دهد که میانگین رتبه‌ای این روش ۳/۱۳ که از میانگین رتبه‌ای سایر روش‌ها بیشتر هست و مقایسه زوجی میانگین رتبه‌ای روش‌های تشخیص نیاز اطلاعاتی از طریق آزمون ویل کاکسون نمایانگر آن است که میانگین رتبه‌ای روش بررسی منابع اطلاعاتی با میانگین رتبه‌ای سایر روش‌ها تفاوت معنی‌دار دارد و این روش از نظر استفاده در رتبه اول قرار می‌گیرد این نتایج با توجه به میزان خنثی دو به دست آمده ($x^2=249/48$) با درجه آزادی ۳ در سطح ۹۵ درصد معنی‌دار و این نتیجه که طلاب حوزه‌های علمیه استان‌های فارس و بوشهر بیشتر از طریق بررسی منابع اطلاعاتی در تشخیص نیاز اطلاعاتی خود استفاده می‌کنند، قابل‌تعمیم به کل جامعه آماری است. جدول ۱ نشانگر این نتایج است.

جدول ۱. آزمون معنی‌داری تفاوت میانگین نمره پاسخگویان از اولویت روش‌های تشخیص نیاز

اطلاعاتی

روش	تشخیص نیاز اطلاعاتی	میانگین عددی	میانگین رتبه‌ای	روش ۱	روش ۲	روش ۳	روش ۴
۱	بررسی منابع اطلاعاتی	۳/۱۹	۳/۱۳	-	۰/۰۲	۰/۰۰۰۱	-۰/۰۰۰۱
۲	مشورت با متخصصین موضوعی یا مباحثه	۳	۲/۹۸	-۲/۳	-	۰/۰۰۰۱	-۰/۰۰۰۱
۳	قرار گرفتن در موقعیت بحران	۱/۸۷	۱/۹۵	-۹/۸۷	-۹/۳۷	-۰/۸۴	-

فرضیه دوم. طلاب حوزه‌های استان‌های فارس و بوشهر با استفاده از رسانه‌های نوین و از طریق مرور وب سایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی، منابع اطلاعاتی موردنیاز برای پژوهش را شناسایی می‌کنند.

میانگین عددی نمره پاسخگویان از روش مرور سایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی مرتبط با موضوع پژوهش برای شناسایی منابع اطلاعاتی ۴/۱ است که بیش از میانگین عددی سایر روش‌ها است. نتایج حاصل از آزمون فریدمن نشان داد که میانگین رتبه‌ای نمره پاسخگویان از روش فوق‌الذکر ۳/۹۲ است که بیش از میانگین رتبه‌ای سایر روش‌هاست. مقایسه زوجی میانگین رتبه‌ای روش‌های شناسایی منابع اطلاعاتی نشان می‌دهد که میانگین

رتبه‌ای روش مرور سایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی مرتبط با موضوع پژوهش با میانگین رتبه‌ای سایر روش‌ها تفاوت معنی‌دار دارد؛ بنابراین، این نتیجه که طلاب حوزه‌های علمیه استان‌های فارس و بوشهر بیشتر از طریق مرور سایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی مرتبط با موضوع پژوهش برای شناسایی منابع اطلاعاتی استفاده می‌کنند قابل‌تعمیم به کل جامعه آماری است. جدول ۲ نشانگر این نتایج است.

جدول ۲. آزمون معنی‌داری تفاوت میانگین نمره پاسخگویان از اولویت‌بندی روش‌های شناسایی

منابع اطلاعاتی

روش	شناسایی منابع اطلاعاتی	میانگین عددی	میانگین رتبه‌ای	روش ۱	روش ۲	روش ۳	روش ۴	روش ۵
۱	مرور سایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی مرتبط با موضوع پژوهش	۴/۱	۳/۹۲	-	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
۲	استفاده از چکیده‌ها و مقالات و یا خلاصه‌های منابع الکترونیکی	۳/۲۶	۳/۰۹	-۸/۹	-	۰/۰۰۰۱	۰/۱	۰/۰۰۰
۳	مرور فهرست مندرجات مجلات یا کتاب‌ها	۳/۰۴	۲/۸۸	-۷/۶۳	-۱/۶۴	-۰/۸۴	-	۰/۰۰۰

فرضیه سوم: با توجه به اهمیت استفاده از رسانه‌های نوین، طلاب حوزه‌های علمیه استان‌های فارس و بوشهر با استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی علمی منابع اطلاعاتی را جستجو می‌کنند.

نتایج حاصل از آزمون فریدمن نشان می‌دهد که میانگین رتبه‌ای نمره پاسخگویان از روش استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی علمی ۳/۴۸ است که بیش از میانگین رتبه‌ای سایر روش‌ها است. نتایج حاصل از آزمون تکمیلی ویل کاکسون نشان داد که میانگین رتبه‌ای دو روش استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی علمی و استفاده از استنادهای الکترونیکی روی شبکه وب باهم تفاوت معنی‌دار ندارند؛ بنابراین از نظر پاسخگویان استفاده از این دو روش در اولویت اول قرار دارد. پس از آن میانگین رتبه‌ای دو روش استفاده از پایگاه‌های

اطلاعاتی نمایه‌نامه و چکیده نامه در موضوعات مختلف و پیگیری از ارجاعات اولین مقاله‌هایی که پیدا می‌شود با میانگین رتبه‌ای ۲/۹۲ و ۲/۷۵ باهم تفاوت معنی‌داری ندارند و در گروه دوم اهمیت قرار می‌گیرند؛ بنابراین این نتیجه که استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی علمی و استفاده از استنادهای الکترونیکی روی شبکه وب در اولویت اول قرار دارند، قابل‌تعمیم به کل جامعه آماری است. جدول ۳ نشانگر این نتایج است.

جدول ۳. آزمون معنی‌داری تفاوت میانگین اولویت روش‌های مورد استفاده جهت جستجوی منابع

اطلاعاتی

روش	جستجوی منابع اطلاعاتی	میانگین عددی	میانگین رتبه‌ای	روش ۱	روش ۲	روش ۳	روش ۴	روش ۵
۱	استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی علمی	۳/۵	۳/۴۸	-	۰/۲۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
۲	استفاده از استنادهای الکترونیکی روی شبکه اینترنت	۳/۴۵	۳/۴	-۱/۰۷	-	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
۳	استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی نمایه‌نامه و چکیده نامه در موضوعات مختلف	۲/۹۲	۲/۹۴	-۴/۴	-۴/۷	-	۰/۱۵	۰/۰۰۰

فرضیه چهارم: طلاب حوزه‌های علمیه استان‌های فارس و بوشهر از طریق استفاده از رسانه‌های نوین و مطالعه چکیده، خلاصه مقاله یا کتاب از منابع اطلاعاتی استفاده می‌کنند. بر اساس داده‌های جدول ۴ پاسخگویان برای بیشتر از طریق چکیده، خلاصه مقاله یا کتاب از منابع اطلاعاتی استفاده می‌کنند. به طوری که میانگین عددی آن ۲/۵۴ و میانگین رتبه‌ای آن ۲/۴۸ است. نتیجه حاصل از آزمون تکمیلی ویل کاکسون نشان داد که میانگین رتبه‌ای روش استفاده چکیده یا خلاصه کتاب بیش از سایر روش‌ها بوده و با آن‌ها تفاوت معنی‌دار دارد؛ بنابراین این نتیجه که طلاب از چکیده مقاله یا خلاصه کتاب برای رویارویی با منابع اطلاعاتی بیش از سایر روش‌ها استفاده می‌کنند، قابل‌تعمیم به کل جامعه آماری است بنابراین این فرضیه نیز تأیید می‌شود.

جدول ۴. آزمون معنی‌داری تفاوت میانگین رتبه‌ای نمره پاسخگویان از روش‌های رویارویی با

منابع اطلاعاتی

روش	رویارویی با منابع اطلاعاتی	میانگین عددی	میانگین رتبه‌ای	روش ۱	روش ۲	روش ۳
۱	بامطالعه چکیده یا خلاصه مقاله یا کتاب	۲/۵۴	۲/۴۸	-	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱
۲	با استفاده از فهرست مندرجات	۲/۲	۲/۱	-۵/۳	-	۰/۰۰۰۱
۳	با استفاده از نمایه‌های درون کتاب	۱/۴۹	۱/۴۲	-۱۱/۴	-۱/۶	-

بحث و نتیجه‌گیری

در این تحقیق رفتار اطلاع‌یابی طلاب در حوزه‌های علمیه استان‌های فارس و بوشهر با استفاده از رسانه‌های نوین، بر اساس متغیرهای روش‌های تشخیص نیاز اطلاعاتی، شناسایی منابع اطلاعاتی، جستجو در منابع اطلاعاتی، و رویارویی با منابع اطلاعاتی بر مبنای مدل آلیس موردبررسی قرار گرفت. از آنجایی که از نظر آلیس، هر الگوی خاص را می‌توان برحسب ویژگی‌های این الگو توصیف کرد، در این پژوهش ویژگی آغاز در مدل آلیس با مرحله تشخیص نیاز اطلاعاتی، ویژگی پیوندیابی در مدل آلیس با مرحله شناسایی منابع اطلاعاتی، ویژگی توریق در مدل آلیس را با مرحله جستجو در منابع اطلاعاتی، و ویژگی تمایزیابی در مدل آلیس را با مرحله رویارویی با منابع اطلاعاتی در نظر گرفته شد.

نتایج پژوهش همچنین حاکی از آن است که جامعه پژوهش جهت تشخیص نیاز اطلاعاتی خود از منابع اطلاعاتی استفاده می‌کنند. نتیجه به‌دست آمده نشان‌دهنده نقش ویژه منابع اطلاعاتی در تشخیص نیاز اطلاعاتی است و نشان‌دهنده حساسیت و اهمیت گزینش منابع اطلاعاتی در جامعه موردپژوهش است. رسانه‌های نوین می‌توانند نقش تعیین‌کننده‌ای در تشخیص نیاز اطلاعاتی جامعه موردپژوهش ایفا کنند. به‌طوری‌که در گام اول با معرفی و در گام دوم با بررسی منابع اطلاعاتی کمک به سزایی به کاربر نمایند. گفتنی است این فرآیند بستگی به میزان استفاده جامعه موردبررسی از سایر رسانه‌های نوین به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی و سایر رسانه‌های جمعی دارد. اگر جامعه موردپژوهش شناخت کافی از این

رسانه‌ها نداشته باشند، نمی‌توانند از تأثیر مثبت و سازنده این ابزار نوین در راستای رفع نیاز اطلاعاتی خود بهره ببرند. انتخاب شاخص مشورت با متخصصین موضوعی به‌عنوان دومین روش جهت تشخیص نیاز اطلاعاتی در جامعه مورد پژوهش، با الگوی سلاجقه (۱۳۸۴) که یکی از مهم‌ترین مجرای غیررسمی مورداستفاده اساتید را تماس با همکاران داخل و خارج از کشور بیان می‌کند، همسو است. این امر بیانگر اهمیت مشاوره متخصصین موضوعی است. قرار گرفتن در موقعیت بحران از روش‌های آخر در تشخیص نیاز اطلاعاتی طلاب انتخاب‌شده است. انتخاب این شاخص به‌عنوان اولویت‌های بعدی مورداستفاده، با الگوی ساراسویک (۱۹۹۶) که استفاده کاربران از اطلاعات در ابتدا به شناخت و بعد از به تفسیرهایی در رابطه با به‌کارگیری اطلاعات در موقعیت خاص می‌داند، همسو است.

نتایج به‌دست‌آمده از تجزیه و تحلیل داده‌های این پژوهش بیانگر این امر است که طلاب مورد مطالعه بیشتر از طریق مرور وب‌سایت‌ها مرتبط با موضوع یا شبکه‌های اجتماعی، منابع اطلاعاتی را برای انجام پژوهش شناسایی می‌کنند نشان‌دهنده این موضوع است که استفاده از اینترنت و همچنین شبکه‌های اجتماعی در بین جامعه مورد پژوهش رواج یافته است. این امر مبین این است که استفاده از رسانه‌های نوین در جامعه مورد بررسی در جایگاه خوبی قرار دارد و می‌توان اظهار داشت با رسانه‌های نوین آشنایی نسبی دارند. مرور سایت‌های اینترنتی مرتبط با موضوع یا شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان روش اول در شناسایی منابع اطلاعاتی با پژوهش تصویری قمصری (۱۳۷۸) که میزان استفاده از اینترنت در جامعه مورد بررسی را پایین یافتند، هم‌سو نیست. نتایج تحقیق حاضر با تحقیق انجام‌شده توسط سلاجقه (۱۳۸۴)، رضوانی و اسلامی (۱۳۹۱)، اعظمی و داور پناه (۱۳۹۲)، افتخار و حیاتی (۲۰۱۶)، دانکاسا (۲۰۱۵) که در آن استفاده از شبکه جهانی اینترنت به دلیل سرعت، سهولت استفاده، دریافت اطلاعات روزآمد و رایگان کاربرد بیشتری دارد، هم‌سو است. همچنین با تحقیق ادونوان، فومله، گافیگان، بردیزکا، شن، لئو و مور (۲۰۱۳) که به استفاده از شبکه‌های اجتماعی جهت بازیابی اطلاعات تأکید دارند و به ردگیری تجارب و

رفتار کاربران از طریق شبکه‌های اجتماعی می‌پردازند هم سو است. استفاده از چکیده‌های مقالات یا خلاصه‌های منابع الکترونیکی به‌عنوان دومین روش انتخاب‌شده است. نتیجه به‌دست‌آمده با تحقیق محقق زاده و عبداللهی (۱۳۸۲) با دستیابی به حجم وسیعی از اطلاعات و تحقیق مهدیان، شهبازی و نیک نژاد (۱۳۹۱) که استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی استنادی و پایگاه‌های اطلاعاتی تمام متن را مطرح می‌کنند، در یک راستا نیست؛ ولی با تحقیق منصوریان و سنگری (۱۳۹۴) که تمایل کاربران به استفاده از خلاصه‌های منابع به‌منظور جلوگیری از صرف زمان جهت جستجو هست، همسو است. مرور فهرست مندرجات مجلات یا کتاب‌ها، در اولویت آخر طلاب جهت شناسایی منابع اطلاعاتی قرار دارد.

نتایج این تحقیق همچنین نشان می‌دهد که جامعه پژوهش بیشتر از طریق استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی علمی و استفاده از اسنادهای الکترونیکی روی شبکه اینترنت منابع اطلاعاتی را جستجو می‌کنند. این امر نشان‌دهنده وابستگی بیشتر جامعه موردبررسی به اینترنت به خاطر ویژگی‌ها خاص آن نظیر امکان جستجوی آسان، گستردگی و روزآمد بودن اطلاعات است. همچنین استفاده از اسنادهای الکترونیکی روی شبکه اینترنت توسط جامعه موردبررسی، نشان‌دهنده این است که استفاده از تجربه سایر پژوهشگران در جامعه موردبررسی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و نشان‌دهنده استفاده جامعه موردبررسی از رسانه‌های نوین می‌باشد. نتایج تحقیق حاضر با یافته‌های تحقیق انجام‌شده توسط دانکاسا (۲۰۱۵) که در آن استفاده از موتورهای کاوش، در اولویت روحانیون مورد مطالعه قرار دارد، هم سواست.

نتایج حاصل از این تحقیق همچنین نشان داد که جامعه پژوهش جهت رویارویی با منابع اطلاعاتی بیشتر به مطالعه چکیده و خلاصه مقاله و کتاب می‌پردازند. این امر نشانگر این است که طلاب به چکیده و خلاصه مقاله و کتاب دسترسی دارند. لازم به ذکر است که تفاوت بین سه روش مورد استفاده معنی‌دار است. نتایج تحقیق حاضر با پژوهش انجام‌شده توسط سلاجقه (۱۳۸۴) که در آن مکان‌یابی منابع به ترتیب با استفاده از چکیده

مقاله‌ها به شکل الکترونیکی، سایت‌های اینترنتی مرتبط با موضوع، چکیده‌های چاپی، مرور فهرست مندرجات مجله‌ها و کتاب‌ها و تورق مجله‌های موجود در کتابخانه‌ها است، مغایرت دارد. همچنین، با مقاله منصوریان و سنگری (۱۳۹۴) که بر کاهش وقت و صرفه‌جویی در زمان جستجو در منابع اطلاعاتی تأکید می‌کنند، هم سو است.

در پژوهش‌های انجام‌شده با موضوع رفتار اطلاع‌یابی از گذشته تاکنون که اولین آن به سال ۱۹۴۸ در خارج از کشور و در سال ۱۳۵۴ (بیگدلی، شاهینی، شاه کرمی و چالیک، ۱۳۹۴) در داخل کشور انجام‌شده است، هرکدام به موضوعات مختلف پرداخته‌اند و هر یک از ابزارها و مهارت‌های گوناگونی برای دستیابی به اطلاعات موردنظر خود استفاده کرده‌اند (جلالی دیزجی و پروینی، ۱۳۹۰؛ صمیمی نژاد و زندیان، ۱۳۹۱؛ سیفی ملکی و عگبھی، ۱۳۹۲). شاید این امر به دلیل ماهیت میان‌رشته‌ای بودن رفتار اطلاع‌یابی (برزین، ۱۳۹۵) است. البته در برخی سال‌ها، این مطالعات نسبت به سایر مواقع از جهش بیشتری برخوردار بوده‌اند (Eftekhar, 2018). نکته حائز اهمیت این است که باوجود نظام آموزشی جدید و ورود رسانه‌های نوین، این رفتار نیز به نوع خود تخصصی‌تر شده است. به‌طوری‌که پژوهش‌های جدیدتر بعضی مواقع با یافته‌های پژوهش‌های قبلی مغایرت دارد. مثلاً در پژوهش‌های گذشته نبود اطلاعات و منابع کافی (ملکیان، ۱۳۸۷؛ کیانی خوزستانی، فامیل روحانی و نصیرنژاد علیشاه، ۱۳۹۰؛ طاهرزاده موسویان، رجبی، بیگدلی، ۱۳۹۰؛ فرهادی و منصوریان، ۱۳۹۳) و عدم آشنایی با شیوه‌های جستجو (پروینی، جلالی دیزجی، ۱۳۸۹) را از مشکلات موجود در رفتار اطلاع‌یابی می‌دانستند در صورتی که نظام آموزشی جدید و ورود رسانه‌های نوین در حوزه‌های علمیه موجب مرتبط بودن اطلاعات بازیابی شده با اطلاعات موردنظر (افتخار، ۱۳۹۱؛ افتخار و سلامی، ۱۳۹۴؛ اعظمی، فتاحی و پریخ، ۱۳۹۵) شده است و درنهایت افراد در تشخیص نیاز اطلاعاتی (نیک کار، حیاتی و فارسی، ۱۳۹۵) خود موفق خواهند بود. لذا نتیجه این تحقیق، با تحقیق صالحی امیری و حیدری زاده (۱۳۸۶)، مردانی و مولایی (۱۳۹۴) و روزبهرانی (۱۳۹۴) که فناوری اطلاعات را مهم‌ترین عامل توسعه علمی و آموزشی دانسته‌اند و آن را موجب صرفه‌جویی در هزینه

و وقت و همچنین افزایش کیفیت آموزش و پژوهش می‌دانند که می‌تواند محصولات نظام‌های آموزشی را با جامعه هماهنگ کند، هم سو است.

همان‌طور که در مقدمه مقاله اشاره شد، تأسیس نظام آموزشی جدید در سال ۱۳۷۴ و ورود فناوری‌های نوین اطلاعاتی به حوزه علمیه تحولاتی را در حوزه‌های علمیه ایجاد کرد که به نظر می‌رسد تحولات ایجادشده، همگام با تحولات مهارت‌های ارتباطی فردی در طلبه و استاد نبوده است. ناهماهنگی میان نظام آموزشی جدید و رسانه‌های نوین با طلاب، طلبه‌های حوزه‌های علمیه را با تهدیدها و فرصت‌هایی روبرو کرده است که در بعضی مواقع تهدیدها موجب قرار گرفتن طلاب در موقعیت بحران و فرصت‌ها موجب کسب مهارت‌های پژوهشی خواهد شد. بر اساس یافته‌های ارائه‌شده در این پژوهش مؤلفه‌های موقعیت بحران طلاب در یک اولویت هستند. لذا می‌توان اظهار داشت اگر نظام آموزشی با به‌کارگیری رسانه‌های نوین به‌گونه‌ای عمل کند که طلاب را بیشتر در موقعیت بحران قرار دهد و در حین آن، با مشارکت دادن و به چالش کشیدن طلاب، آن‌ها را به رفع بحران ترغیب نماید، کمک به سزایی در رویارویی با مشکلات و مسائل احتمالی در تشخیص نیاز اطلاعاتی کمک‌رسانی کرد. به چالش کشیدن طلاب موجب می‌شود موقعیت بحران روبرو را در شرایط بعدی با موفقیت در شناسایی، جستجو، دسترسی، انتخاب، و در رویارویی با منابع، به‌خوبی مدیریت کرده و در تأمین نیازهای اطلاعاتی آن‌ها کمک‌رسانی کرد.

منابع

اعظمی، محمد؛ داورپناه، محمدرضا (۱۳۹۲). «نیاز اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی در ایران: بررسی متون و مطالعات انجام‌شده». *مجله دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی کرمان*. دوره ۱، شماره ۱.

اعظمی، محمد؛ فتاحی، رحمت‌الله؛ پریخ، مهری (۱۳۹۵). «نظریه معنابخشی و کاربرد آن در پشتیبانی از رفتار اطلاع‌جویی کاربران در محیط رابط کاربر پایگاه‌های اطلاعاتی». *پژوهش‌های نظری و کاربردی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی (پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی پیشین)*، دوره ۶، شماره ۱.

افتخار، زهره (۱۳۹۹). *بررسی رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز*. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات کرمان.

افتخار، زهره؛ سلامی، مریم (۱۳۹۴). *اطلاع‌یابی: رفتار اطلاع‌یابی غیرخطی*. اولین همایش ملی اطلاعات، ارتباطات، مردم و جامعه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز.

افتخار، زهره، ضیایی، ثریا (۱۳۹۵). «رفتار اطلاع‌یابی و مدیریت منابع اطلاعاتی: فرایند ذهنی انتخاب موضوع و تشخیص نیاز اطلاعاتی (مطالعه موردی طلاب سطح سه حوزه‌های علمیه خواهران شهر شیراز سال تحصیلی ۱۳۹۳ - ۱۳۹۴)»، *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات*، دوره ۳۱، شماره ۴.

باستانی، سوسن؛ خانیکی، هادی؛ ارکان زاده یزدی، سعید (۱۳۹۷). «مردم، رسانه‌های جریان اصلی و مصرف رسانه‌های نوین؛ پیمایش مصرف، اعتماد، رضایت و مشارکت رسانه‌ای شهروندان تهرانی». *فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین*، دوره ۴، شماره ۱۴.

بیگدلی، زاهد؛ شاهینی، شبنم؛ شاه کرمی، نرگس؛ چالیک، زهرا (۱۳۹۴). «فرآیند اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران و نحوه استفاده آنان از منابع اطلاعاتی الکترونیکی، چاپی و انسانی». *تعامل انسان و اطلاعات*، دوره ۲، شماره ۲.

پروینی، زهره؛ جلالی دیزجی، علی (۱۳۸۹). «رفتار اطلاع‌یابی و وب جهانی: بررسی رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی در محیط وب». *فصلنامه دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات)*، دوره ۳، شماره ۱۱.

تصویری قمصری، فاطمه (۱۳۷۸). بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران و چگونگی تأثیر اینترنت بر آن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه شیراز.

جلالی دیزجی، علی، پروینی، زهره (۱۳۹۰). «الگوی اطلاع‌یابی مناسب برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی در وب». فصلنامه تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، دوره ۱۷، شماره ۳.

حاج زرگرباشی، روح‌الله؛ موحدیان، احسان (۱۳۹۷). «سایبر دیپلماسی دولت آمریکا، تأثیر صفحه فیس‌بوک وزارت امور خارجه آمریکا در نگرش کاربران ایرانی». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۴، شماره ۱۵.

حسینی جبلی، میر صالح (۱۳۹۷). «دگردیسی ارزش‌ها و چگونگی مواجهه با آن». فصلنامه علمی - پژوهشی اسلام و مطالعات اجتماعی، دوره ۵، شماره ۴.

ذکایی، محمدسعید؛ نزاکتی رضاپور، فرزانه (۱۳۹۷). «سبک زندگی موبیتال در جامعه دانشجویی؛ فهم تجربه زیسته دانشجویان دانشگاه‌های علامه طباطبائی و صنعتی شریف». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۴، شماره ۱۶.

رحیمی سجاسی، داود؛ محمدیان، جعفر (۱۳۹۷). «مطالعه انتقادی مؤلفه‌های سبک زندگی در بازی رایانه‌ای سیمز (۴) از منظر اسلام». فصلنامه علمی - پژوهشی اسلام و مطالعات اجتماعی، دوره ۵، شماره ۴.

رضوانی، محمدرضا؛ اسلامی، عباس (۱۳۹۱). «بررسی نیازهای اطلاعاتی دانشجویان دانشکده جغرافیا دانشگاه تهران و نقش کتابخانه در تأمین این نیازها». فصلنامه دانش‌شناسی، دوره ۱۰، شماره ۵.

روزبهنایی، معصومه (۱۳۹۴). سواد رسانه‌های اجتماعی: مفاهیم و کاربردها. مجموعه مقاله‌های هشتمین همایش سراسری اتحادیه انجمن‌های علمی دانشجویی علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران (ادکا)، تهران: نشر کتابدار.

سلاجقه، مژده (۱۳۸۴). ارائه الگوی اطلاع‌یابی منتج از بررسی رفتارهای اطلاع‌یابی: مطالعه موردی اعضای هیئت علمی دانشکده‌های پزشکی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور. پایان‌نامه دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه شیراز.

سلیمی، مریم؛ سلطانی فر، محمد؛ مظفری، افسانه؛ شکرخواه، یونس (۱۳۹۵). «جایگاه دیتاژورنالیزم در روزنامه‌نگاری امروز جهان؛ بررسی آرا و دیدگاه‌های روزنامه‌نگاران و متخصصان». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۲، شماره ۸.

سیفی ملکی، معصومه؛ عگبیهی، عبدالحسین (۱۳۹۲). «مقایسه رفتار اطلاع‌یابی اینترنتی: مطالعه موردی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول». توسعه آموزش جندی‌شاپور. دوره ۴.

صالحی امیری، رضا؛ حیدری زاده، الهه (۱۳۸۶). «نقش فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در نظام آموزشی و توسعه فرهنگی، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک»، پژوهشنامه، دوره ۱۵.

صمیمی نژاد، مجید؛ زندیان، فاطمه (۱۳۹۱). «مقایسه تطبیقی مهارت اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس و پردیس کشاورزی دانشگاه تهران». فصلنامه تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی، دوره ۴۶، شماره ۲. طالبیان، حامد؛ خانیکی، هادی (۱۳۹۶). «تحلیل شبکه ابریوند پایگاه‌های فرهنگی و مذهبی ایران در فضای مجازی». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۳، شماره ۱۱.

طاهرزاده موسویان، صدیقه؛ رجبی، غلامرضا؛ بیگدلی، زاهد (۱۳۹۰). «بررسی نقش عوامل مؤثر بر رفتار اطلاعاتی دانشجویان و رابطه بین خودکارآمدی و رفتار اطلاعاتی آنان: مطالعه موردی دانشگاه خاتم‌الانبیاء بهبهان». مجله مطالعات کتابداری و علم اطلاعات، دوره ۱۸، شماره ۸.

طاهریان، مریم؛ دلاور، علی؛ رسولی، محمدرضا؛ عقیلی، وحید (۱۳۹۷). «رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی با هوش شناختی، هوش هیجانی، خلاقیت و ویژگی‌های شخصیتی در کاربران». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۴، شماره ۱۵.

عبادی فرد آذر، فرید، رقیه اسکروچی، مهدی کاهویی، و حسن ابوالحسنی (۱۳۸۹). «جستجوی منابع اطلاعاتی دانشجویان پزشکی در طب اورژانس»، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، دوره ۱۰، شماره ۱.

عزیزی، فرید؛ اتابک، محمد؛ افخمی، حسینعلی (۱۳۹۷). «بازی‌های رایانه‌ای و بازنمایی زنان؛ تحلیل شناختی مجموعه بازی السا». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۴، شماره ۱۴.

عقیلی، وحید؛ روشندل اربطانی، طاهر؛ فرجیان، محمدمهدی (۱۳۹۷). «نقش شبکه‌های اجتماعی در انتخابات در ایران و تأثیر آن‌ها بر نقش رسانه‌های سنتی». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۴، شماره ۱۳.

فاضلی، نعمت‌الله؛ سلطانی فر، محمد؛ عباسی، حجت اله (۱۳۹۶). «مزیت‌ها و کارکردهای شبکه‌های اجتماعی برای گروه‌های تروریستی (مطالعه موردی: استفاده گروه داعش از توئیتر و فیس‌بوک)». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۳، شماره ۱۲.

فرقانی، محمدمهدی؛ شمسانی نیا، رامین (۱۳۹۶). «تعامل رسانه‌های جمعی و فناوری‌های نوین ارتباطی (بازنمایی اقتصاد مقاومتی ملی در فضای مجازی)». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۳، شماره ۱۰.

فرقانی، محمدمهدی؛ مهاجری، ربابه (۱۳۹۷). «رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و تغییر در سبک زندگی جوانان». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۴، شماره ۱۳.

فرهادی، سلیمان؛ منصوریان، یزدان (۱۳۹۳). «رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه خوارزمی: مطالعه کیفی و موردی»، ماهنامه ارتباط علمی، دوره ۲۹، شماره ۳. فیشر، کرن ای؛ اردلز، ساندا؛ کچنی، لین مک (۱۳۸۷). نظریه‌های رفتار اطلاع‌یابی. ترجمه فیروزه زارع فراشبندی، محسن حاجی زین‌العابدینی، غلام حیدری، لیلا مکتبی فرد؛ ویراسته دکتر زاهد بیگدلی، تهران: نشر کتابدار.

کیانی خوزستانی، حسن؛ فامیل روحانی، علی‌اکبر؛ نصیرنژادعلیشاه، رقیه (۱۳۹۰). «نقش کتابخانه دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر در تأمین نیازهای اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی این دانشگاه»، ماهنامه ارتباط علمی، دوره ۹، شماره ۱.

محقق زاده، محمدصادق (۱۳۸۲). «بررسی نظرات مشترکین عضو هیئت علمی مرکز اینترنت دانشگاه علوم پزشکی شیراز از امکانات مرکز و تأثیر آن بر کارهای پژوهشی این اعضا»، علوم اطلاع‌رسانی، دوره ۱۸، شماره ۱ و ۲.

محرمی، غلامحسین (۱۳۹۳). درسنامه تاریخ تشیع. قم: مرکز نشر هاجر.

مردانی، محمدرضا؛ مولایی، منیژه (۱۳۹۴). «بازمهندسی فرایند مدیریت در مدارس هوشمند ایران با تأکید بر نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات»، مدیریت فناوری اطلاعات، دوره ۷، شماره ۴.

ملکیان، فرشته (۱۳۸۷). «مطالعه نیازهای اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده‌های کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران و میزان برآورد شدن این نیازها از طریق کتابخانه دانشکده‌های فوق»، فصلنامه کتاب، دوره ۱۹، شماره ۴.

منصوریان، یزدان (۱۳۹۳). روش تحقیق در علم اطلاعات و دانش‌شناسی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.

منصوریان، یزدان؛ سنگری، محمود (۱۳۹۴). «بررسی رفتار اطلاع‌جویی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه خوارزمی در تدوین پایان‌نامه»، تعامل انسان و اطلاعات، دوره ۲، شماره ۲.

مهدیان، محمدجعفر؛ شهبازی، شهرام؛ نیک، نژاد، مژگان (۱۳۹۱). «بررسی میزان مهارت‌های استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی الکترونیکی و کتابخانه‌های دیجیتال به‌عنوان یکی از ابعاد سواد اطلاعاتی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی». فصلنامه دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات). دوره ۵، شماره ۱۷.

مهدی زاده طالبی، محمد؛ خالدیان، اقبال؛ فردوسی، مهراوه (۱۳۹۶). «نقش نرم‌افزار اجتماعی «تلگرام» در تبلیغات دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری از منظر رأی‌دهندگان». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۳، شماره ۱۰.

مهرابی، مقداد؛ دهقان، علیرضا (۱۳۹۶). «مطالعه ابعاد نظارت والدین بر مصرف بازی‌های ویدئویی فرزندان و ضرورت ایجاد نظام رتبه‌بندی». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۳، شماره ۹.

نورمحمدی، حمزه (۱۳۷۶). مطالعه رفتارهای اطلاع‌یابی متخصصان مرکز تحقیقات و مهندسی وزارت جهاد سازندگی در کسب اطلاعات علمی و فنی. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه تربیت مدرس.

نیک‌کار، ملیحه؛ حیاتی، زهیر؛ فارسی، اعظم (۱۳۹۵). «بررسی موانع اطلاع‌یابی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز بر اساس بسط نظریه معنابخشی دروین

(نظریه کاری)، پژوهش‌های نظری و کاربردی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی
(پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی پیشین)، دوره ۶، شماره ۲.
واعظی، رضا؛ نورافروز، علی حسین (۱۳۸۷). «مقایسه رفتار اطلاعاتی اینترنتی: مطالعه موردی
دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی»، علوم مدیریت ایران، دوره ۳،
شماره ۱۱.
بیتس، ریکاردو بیتزا (۱۳۸۵). قلمروهای نو در بازیابی اطلاعات. تهران: چاپار.

- Abdul-Muhsin, Haidar, Tyson, Mark, Raghu, Santanam, and Humphreys, Mitchell (2017). "The Informed Patient: An Analysis of information seeking Behavior and Surgical Outcomes Among Men with Benign Prostatic Hyperplasia". *American Journal of Mens Health* 11 (1): 147-153.
- Abdullah, Abrizah., Erfanmaneshm, Mohammad Amin, and Abdul Karim, Noor Harun (2014). "Information Seeking Anxiety: Concept, Measurement and Preliminary Research". *International Journal of Information Science and Management* 12 (1): 47-64.
- Belkin, Nicholas J. (1982). Models of dialouge for information retrieval. *Skifter fran Hogskolan I Boras* 63(4).
- Catalano, Amy (2013). "Patterns of graduate students' information-seeking behavior." *Metasynthesis of the literature* 69 (2): 243-274.
- Choo, Chun Wei, Detlor, Brian, Turnbull, Don (2000). *Web Work: Information Seeking and Knowledge Work on the World Wide Web*. Dordrecht, The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- Chowdhury, Gobinda G.(2004). *Introduction to modern information retrieval*. London: Facet Publishing.
- Colomo-Palacios, Ricardo. Soto-Acosta, Pedro. Ramayah, Thurasamy. and Russ, Meir. (2013). "Electronic markets and the future internet: From clouds to semantics", *Electronic Markets* (23): 2, 89-91.
- Dankasa, Jacob (2015). *Information use environment of religious professionals: A case study of the everyday life information seeking behavior of Catholic Clergy Nigeria*. ph.D thesis. University of North Texas, Texas, US.
- Eftekhar, Zohre (2019). "Tracing the origin of Information Seeking Behavior by reference publication year spectroscopy (RPYS): Scientific Publication based on ISC Database". *International Journal of Information Science and Management* (In Print)
- Eftekhar, Zohre, & Hayati, Zouhayr (2016). "Coping with information resources (identifying, searching, accessing, evaluating and using information) among graduate Students of Islamic Azad University,

- Shiraz Unit". *International Journal of Information Science and Management* (16):1, 1-11.
- Ellis, David (1993). "Modelling the Information Seeking Pattern of Academic Researchers: a Grounded Theory Approach". *Library Quarterly* 63(4).
- George, Carole, Bright, Alice, Hurlbert, Terry, Erika, C. Linke, Claire, Gloriana St. and Stein, Joan (2006). "Scholarly use of information: graduate students' information-seeking behavior". *Information Research* 11 (4).
- Ingwersen, Peter (1996). "Cognitive perspectives of information retrieval interaction: elements of a cognitive IR theory". *Journal of Documentation* 52 (1).
- Järvelin, Kalervo, & Wilson, Thomas D. (2003). "On conceptual models for information seeking and retrieval research". *Information research* 9(1): 9-1.
- Kadli, Jayadev, Kumbar, B.D. (2011). *Faculty Information-Seeking Behaviour in the Changing ICT Environment: A Study of Commerce Colleges in Mumbai*, Library Philosophy and Practice.
- Kerins, Gillian, Madden, Ronan, and Fulton, Crystal. (2004). "Information seeking and students studying for professional careers: the cases of engineering and law students in Ireland". *Information Research* 10(1): 208.
- Kuhlthau, Carol C. (1991). "Inside the search process: Information seeking from the user's perspective". *Journal of the American society for information science* 42(5), 361.
- Lange-Faria, Wendy. and Elliot, Statia. (2012). "Understanding the Role of Social Media in Destination Marketing", *Tourismos* (7): 1, 193- 211
- Meho, Lokman, Tibbo, Helen R. (2003). "Modeling the information-seeking behavior of social scientists: Ellis's study revisited". *Journal of the Association for Information Science and Technology* 54(6): 570-587.
- Sarasevic, Tefko (1996). "Modeling interaction in information retrieval (IR): A review and proposal". In *Proceedings of the American society for Information Scienc* 33 (2).
- Taylor, Robert Saxton (1986). *Value Added Processes in Information Systems*. Norwood, NJ: Ablex Publishing Corporation.
- Waqas Javed, Muhammad., and Bhatti, Rubina (2013). "Information usage patterns of postgraduate students at Nishter Medical College, Multan, Pakistan". *Journal of Hospital Librarianship* 13 (4): 353-361.
- Wilson, Thomas D. (1997). "Information behavior: An interdisciplinary approach". *Information Processing and Management* 33(4).

- Wilson, Thomas D. (2000). "Human information behavior". *Informing Science* 3(2): 49-56.
- White, Robin Marie (2014). *Application of the transtheoretical model: Assessing exercise behavior in African Americans in a Church-Based setting. ph.D thesis*. Division of Health Sciences, School of Nursing, University of Nevada, Las Vegas. Us.

استناد به این مقاله: افتخار، زهره، ثریا، ضیایی، شریف مقدم، هادی. (۱۴۰۱). رسانه‌های نوین در اطلاع‌یابی پژوهش‌های علوم اسلامی: مورد پژوهی در حوزه‌های علمیه، فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، ۸(۲۹)، ۳۶۵-۳۹۴.

DOI: 10.22054/NMS.2022.42270.738

New Media Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License..